

נרית אנדרמן

אני עושה מה שצריך. יוצאת, הולכת, מקשקשת, קונה, חוזרת, מסייעה. מתפקדת היטב במרחב הציבורי, כותבת אורית עריף בפתחת הרומן הגרפי החדש שלה. כשחברה נתקלת בה בסופרמרקט ושואלת לשלומה, היא עונה שמצוין. למכר שנתקל בה ברחוב היא מבהירה שהכל סבבה. היא יושבת ומקשקשת בעליות עם חבירות בבית קפה, לוקחת את הילדה לבדיקה מחויכת אצל הרופא, מפטפטת עם אנשים בקומה זקופה וקלילה. כל הדמויות הסובבות אותה מחייכות מאוון לאוון, ועריף משיבה להן בחיוך רחב.

ואולם בדלת אמותיה, היא מבהירה, הסיפור היה אחר לגמרי. כלפי חוץ היא תיפקדה נהדר, עשתה כל מה שצריך, אבל בבית, לבידה, הרשתה לעצמה לקרוס.

"רצייתי רק לישון, לשקוע, להיעלם. פעולות פשוטות ומוכרות לוו במלמול פנימי מטריד", היא כותבת. בת דמותה המאירת נראית שם שמוטה, רפויה, אפופה בעננה אפורה, מעיקה וחונקת. היא קורסת על הספה בסלון, או מוטלת

המשך בעמ' 2

אחרי הדיכאון גיליתי: אני מצחיקה

13 שנים הקדישה אורית עריף לעבודה על הרומן הגרפי "היי, מישהו שומע אותי". ב-150 עמודיו היא פורטת את הדיכאון הקליני לאיורים ולמלים עם דימויים חזקים וסיפורים מורכבים – ולהפתעתה, גם משעשעים. "היה בזה פן תרפויטי, ברור", היא מודה

אוריית עריף. שיעור לחיים צילום: איילת לנדאו

מתוך "היי, מישהו שומע אותי". ללוש את החוויות הכי אינטימיות אירוס: אוריית עריף / הוצאת אנאעארף

לעשות עוד אחד כזה". שנה לאחר מכן פרצה מלחמת לבנון השנייה, עריף כאמור צללה לדיכאון אחרי לידה, והיתה זו סמיט ששיגרה אותה לדרך כיוצרת עצמאית. עריף התחילה ללוש את החוויות הכי אינטימיות, פרטיות וכואבות שלה – וגם אחרות, קלילות יותר – לכדי רצף של אירוסים וטקסט,

של אשה שנרצחה, ואני יצרתי את הקומיקס וגיליתי עולם. במבט לאחור הבנתי שגם ברבים מאירוסים העיתונות שעשיתי עד אז, פריים אחד לא הספיק לי והרבה פעמים ניסיתי להכניס בו תנועה או אלמנטים סיפוריים של התחלה אמצע וסוף, ואז, בסיפור עם שהם, פתאום זו היתה השפה – וזה היה נהדר. אחרי כמה חודשים כבר רציתי

שהבחינה שבכתב העת הספרותי "מסמרים" (שחדל לצאת לאור ב-2013) מפרסמים סיפור קומיקס בכל גיליון. ב-2005 התקשרתי לעורך ואמרתי לו שאני רוצה לעשות להם קומיקס, אבל שאני לא כותבת או ביקשתי שישדך לי כותבת", היא מספרת. "הוא שידך לי את שהם סמיט, ובאמת היא כתבה את הסיפור, שהיה מונולוג

ממש, עם דפים במקום פיקסלים. כשזכתי לפני שלוש שנים במענק של מפעל הפיס, הבינה שהחלום שלה הולך סוף סוף לקרום עור וגידים. או מלים ואירוסים. מחלת הסרטן שתקפה אותה דווקא בתקופה הנלהבת הזאת בחייה אמנם טרפה לרגע את הקפים, עיכבה את יציאתו של הספר, אבל גם הוכיחה לעריף שהקומיקס שלה – כפי שהיא מסכימה בהמשך – בא קומפלט עם שיעור לחיים. בימים אלה, כשהרומן הגרפי, או כפי שהיא מכנה אותו "יומן גרפי", מגיע סוף סוף אל החנויות, עריף לגמרי מרשה לעצמה להתרגש. מבחינתה זה לא רק פרי של 13 שנות עבודה, אלא גם שמחה של "היי, עכשיו המעגל הזה של 'מישהו שומע אותי' לגמרי הולך להתרחב".

"גיליתי עולם"

עריף נולדה ב-1971 בקיבוץ רוחמה שבנגב, הבכורה בין שלושה ילדים, שעוד הספיקו לחוות על בשרם את החוויה הקיבוצית המפוקפקת של בית ילדים וחינוך משותף. היא מתארת בספרה איך הכריחו אותם לישון בצהריים גם כשכבר היו בני שמונה ("ראש לקיר", מצווה עליהם המטפלת), איך ילדה פגיעה ורגישה כמוה התקשתה להשתלב בקבוצת הילדים ("בעייתית הבת של עדנה ואביגדו, אה?!") מתלחשים המברגים כשהיא נוסעת לטיפול אצל פסיכולוגית ילדים), וכיצד פעמיים בשנה ציידו כל אחד מהם בכגדים משומשים, ללא אפשרות בחירה של ממש ("סוודר נהדר! קצת מגרד אבל מתרגלים", מבחירה לה אחד ראית הקוממונה בחדר המדידה).

באמצע שנות ה-90 עזבה את הקיבוץ כדי ללמוד עיצוב במכללת ויטל בתל אביב, ולאחר מכן עבדה לאורך שנים כמאיירת, בעיקר לעיתונות. קומיקס בכלל לא היה חלק מהתפריט שלה. את בן זוגה ינון – דמות מרכזית ברומן הגרפי שלה, מהנדס ב"אינטל" שנמצא שם לצדה בכל המשברים, האתגרים וגם ברגעים הנינוחים יותר – הכי רה בימי שירותה הצבאי. ב-15 השנים האחרונות הם מתגוררים בקרית טבעון, ומגדלים שני ילדים: נגה בת 13 ואבשלום בן שש. המפגש הראשון שלה עם קומיקס, היא מספרת, התרחש לאחר

פריית מתישים, וככל זאת שקעה בדיכאון לאחר לידה. למרות הד"כ דרך שבפנים והמלחמה שבחורן, ואולי בגללם, החליטה לחדש את שיתוף הפעולה בינה לבין הסופרת שהם סמיט, שיחד איתה כבר יצרה בעבר סיפור קומיקס. היא פנתה לסמיט, אבל נתקלה בסירוב. "שהם אמרה לי שהיא עסוקה והציעה לי, 'בואי, תכתבי בעצמך'", מספרת עריף. "עניתי שאני מאיירת, לא כותבת, ומעולם לא התנסיתי בזה, אבל היא אמרה לי: 'אל תחשבי דוסטיבסקי. תכתבי יומן. ועם הדבר הזה הלכתי'".

איור: אוריית עריף / הוצאת אנאעארף

"פינטזתי על אשפוז, על עזרה רפואית. התנדנדתי בין אוריית המתפקדת, היצירתית, לבין אוריית החלשה כעלה נידף, שאינה מצליחה לאסוף את לקפל כביסה"

רצועות הקומיקס הקצרות שהעלתה לבלוג צברו בתוך זמן קצר קהל גדול של אוהדים נאמנים. השילוב של חשיפה אישית, כאב נפשי, אירוסים ססגוניים ולא מעט הומור, הצליח למשוך לא מעט מודהות ומודהים, מתעניינות וחמיו, עודדו ושלחו חיבורים וירטואליים מחזקים. עריף מצדה, נפתחה והמשיכה לפרסם עוד ועוד פרקים קצרצרים של הממואר המאוריר שלה. כשמסת הקומיקס האוטוביוגרפי שלה הלכה ותפחה, החלה להשתעשע ברעיון לקבץ אותם יחד לספר של

המשך מעמ' 1

במיטה, תשושה. "פינטזתי על אשפוז, על התמסרות מוחלטת לכאב, על עזרה רפואית ממוסדת", היא מודה. "ומן רב התנדנדתי בין אוריית המתפקדת, היצירתית, הרהוטה לבין אוריית החלשה כעלה נידף, שאינה מצליחה לאסוף את עצמה להתקלח, לקפל כביסה".

ב-150 העמודים של "היי, מישהו שומע אותי", שיצא בהוצאת עצמית, הדיכאון שעריף מתמודדת אתו כבר שנים ארוכות נפרט לאירוסים, לצבעים, למלים ולדימויים. היא מגייסת את הקומיקס כדי לספר על ההתמודדות היום-יומית, הסינפטי, עם המחלה הזאת שרבים מעדיפים דווקא להצניע. ועם הכנות הזאת היא הולכת עד הסוף. היא מספרת כיצד לאחר שנים של דיכאון הציעה לה הפסיכולוגית להתחיל בטיפול תרופתי ("זה כמו לתת צ'וק לאוטו ביום סגריר", הסבירה לה); מתארת את תלאות טיפולי הפוריות שאליהם נאלצה לצלול לאחר שלא הצליחה להיכנס להריון ("הביוץ שלך מתחיל. אני מציעה שתקיימו", מודיעה לה האחות בטלפון); מזמינה את הקוראים להיכנס יחד איתה לחדר הניתוח שאליה הובהלה לצורך ניתוח קיסרי ("אני מוצאת את עצמי בסוג של סוטול מחוקק, צופה בתיאטרון צלליות המשחק את הצגת חי"); והיא גם לא חוששת לתאר את מה שעבר עליה לאחר מכן, כשמצאה עצמה צוללת לחודשים ארוכים ומפרכים של דיכאון לאחר לידה ("אהבתי את התינוקת הרכה וש'מזחתי בבואה, אבל רציתי שמישהו אחר יטפל בה").

"היי, מישהו שומע אותי" החל את דרכו כבלוג קומיקס אינטרנטי שעריף, בת 47, החלה לפרסם ב-2006 באתר "רשימות". בראיון היא מספרת שהכל התחיל בתקופת מלחמת לבנון השנייה. עריף היתה בביתה עם תינוקת חדשה שהיא כל כך ציפתה לבואה, ציפייה שנבנתה לאורך טיפולי

תשובות

1. תינוקות של בית רבן.
2. "בוא הביתה למפד"ל".

עוד משתתפים:
יערה שחורי, סיון בסקין, נויט בראל, חגית גרוסמן, אפרת מישורי, דורי מנוך, אמיר סומר, נעם פרתום, מנחם פרי

11.4.19
בית ביאליק
8:00 בערב

ונשיקתי תהיה רוצחת

מיקה קרני הלחינה ושרה, אברהם ב. יהושע קורא ביידיש בערב מחווה לציליה דראפקין

המשוררת הנועזת וכורצת הדרך, ששיריה ממשיכים להדהים

הדס שטייף תשלם לנתן זהבי 390 אלף שקל לאחר שטענה כי תקף מינית

מאשימה דווקא כלפי הנפגעות. אנו חיות בתקופה שבה נפגעות ונפגעי תקיפה מינית בכל רחבי העולם וזכים לראשונה בקול. אבל השופטת פרוסט בוחרת לא לץ אותן לחזור ולשתוק. זאת פגיעה קטלנית בחופש הביטוי של נפגעות ונפגעים. פסק הדין המסוכן הזה חייב להתהפך. ובאשר למעשיו של מר זהבי – יכיר הציבור את העדויות, וישפוט."

בעקבות הדין שנערך אתמול בבית המשפט, זהבי לא הגיש את תוכנית הבוקר שלו ב-103fm. עם פרסום התלונות נגדו הודיע השדרן כי הוא לוקח הפסקה ממושכת משידור. בפועל, זהבי חזר לשדר לאחר כשבועיים אך בהנהלת התחנה צמצמו את כמות התוכניות שלו.

לאחר הפרסום של שטייף היה מעורב זהבי בתקרית נוספת שהובילה להשעייתו משידור. בינואר 2018 כינה את שדרנית התחנה לאה לב "זונה" לאחר שהיא ושי גולדשטיין התקשרו אליו במהלך תוכניתם כדי לדבר איתו על הפרשה.

זהבי הגיש את תביעת הדיבה לאחר שבנובמבר 2018 פירסמה שטייף בגלי צה"ל עדויות של נשים שטענו כי הטריד אותן מינית וכפה עצמו עליהן. שתיים מהן התראיינו בעילום שם לגל"צ, ומתלוננת שלישית, העיתונאית אסנת עופר, כתבה את הדברים בפייסבוק.

"מעולם לא תקפתי", אמר או זהבי. "מעולם לא אנסתי. אני יודע שיש לי פה שלפעמים הוא מלוכלך ומדי פעם הוא הביא לכך שהצלחתי להשיג כל כך הרבה דברים למען מס' כנים, וקנים וילדים אוטיסטים, כי בבירוקרטיה הישראלית פחדו שאכנס בהם עם הפה המלוכלך הזה".

נתן זהבי צילום: דודו בכר

הדס שטייף צילום: איליה מלניקוב

נתפשות שהושמעו בו היום. אשה שהגיעה לבר ושתתה צריכה לצ' פות את זה, מי שעלתה עם אדם לדירתו הומינה את זה, עדות על פגיעה מינית היא לכל היותר 'חזיון כושל' – ההחלטה שהתפ' רסמה היום שזורה לכל אורכה באמירות מכוערות וסט' ראוטיפיות שמחזירות את המא' בק בפגיעה מינית עשרות שנים לאחור. שש נשים שונות עלו לדוכן העדים וסיפרו לבית המש' פט מדם ליבן על מה שאירע להן. הדפוס שעולה מהעדויות הקשות ברור. אבל פסק הדין בוחר להת' עלם מהתמונה הכוללת, וגרוע מכך: להטיל דופי ולהפנות אצבע

השדרן הגיש תביעת דיבה נגד עיתונאית גל"צ לאחר שזו פירסמה עדויות של נשים שסיפרו כי כפה עצמו עליהן. שטייף הודיעה כי תערער על ההחלטה

איתי שטרן

להחלטה כי "חרף עדויות שלא נסתר, מפייהן של לא פחות משבע נשים שטענו כי זהבי תקף אותן מינית בנסיבות שונות, תביעתו של זהבי כנגד כתבת הפלילים של גלי צה"ל הדס שטייף התקבלה בחלקה – פרקליטות המדינה תשקול להגיש ערעור".

בפסק הדין הזכירה השופטת את זכירתו של ראש הממשלה נתניהו בתביעת לשון הרע שהגיש נגד העיתונאי יגאל סרנה כפטיקה עליה נשענה ההחלטה. בהמשך הסבירה השופטת כי הדיווח של שטייף בגלי צה"ל על אשה שזהבי נישק לכאורה בכוח וללא אזהרה בפאב תל אביב, לא עמדה במבחן האתיקה העיתונאית שכן שטייף לא נתנה לזהבי זמן תגובה מספק ולא נמסרו לו הטענות המדויקות.

השופטת קבעה כי אינה מקב' לת את טענתה של שטייף, לפיה האינטואיציה שלה לבדה מספיקה כדי לקבל החלטה באשר למהימנות העדות במקרים השר' נים. "ניסיונה ו/או האינטואיציה של הנתבעת אינן תחליף לבדיקה ראויה ולמפגש עם אותן נשים בעיקר בשים לב לחומרת הפר' סומים והמעשים הנטענים".

אורית סוליציאנו, מנכ"לית איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ול' נפגעי תקיפה מינית, מסרה בעק' בות הפסיקה: "פסק הדין המביש בתביעה של זהבי מוטעה ומסוכן. אנחנו קוראות לפרקליטות להודיע מיידית על הגשת ערעור בתיק, ומצפות מבית המשפט להתערר מהקביעות הבלתי

שופטת בית משפט השלום בתל אביב, אושרי פרוסט פרנקל, קבעה אתמול כי העיתונאית הדס שטייף ומשרד הביטחון ישלמו לשדרן נתן זהבי 390 אלף שק' לים כפיצוי על לשון הרע לכאורה שהפיצה שטייף, כשטע' נה כי זהבי תקף והטריד מינית מספר נשים. עורך דינו של זהבי, ליאור אפשטיין, מסר בתגובה ל"הארץ": "בצער רב נאלץ אדם להתייצב בפני הליך קשה ומפ' חיד כדי להפריך על מופרכות של פרסום וחוסר תפקוד עיתו' נאי. תהיה מטרת המפרסם אשר תהיה, וחשובה ככל שתהיה, בית המשפט הבהיר כי עיתונות זה עסק אחראי".

לאחר ההחלטה אמרה שטייף כי בכוונתה לערער על ההחלטה, וציצה בטוויטר כי "פסק הדין הוא סטירה מצלצלת ל-MeToo... עוד לא נאמרה המלה האחרונה. והצדק ינצח". לאחר מכן הוסיפה "אני עדיין בשוק... זה שצעירות באות ומספרות מה קרה להן... זה לא נחשב אמת דיברתי... ההמשך יבוא". בכתב התביעה שהגיש זהבי נטען, בין השאר, כי "שטייף שמה לה למטרה לבוא חשבון ולנצל את מעמדו התקשורתי של התובע לשם פרסום עצמי באמצעות השמצות נבזיות במיוחד הרומסות את שמו הטוב של התובע, כשהנתבעת משמשת כבית דין שדה – כתוב' עת, השופטת והתליינית". מגלי צה"ל נמסר בתגובה

להשקיע טיפת אנרגיה בהסתרה ובמראית עין שהכל בסדר – תרמה להחלמה שלי. ואין לי ספק שזו תולדה של הניסיון עם הדיבור החופשי והפתוח בכלוג, שגרם לי להבין שזה מה שנוכח לי ומה שנוכח לנו כמשפחה".

לא כל הפרקים ב"הי, מישוהו שומע אותי" אחידים ברמתם, אבל הממואר האינטימי של עריף מצייע בכל זאת חוויית קריאה מהנה ויוצאת דופן. דימויים חזקים, סי' פורים מורכבים, ודמות ראשית רבת רבדים, כזאת שמציעה מבט מעניין על האופן שבו הנפש המ' סוכסכת שבפנים מתנפצת לא פעם אל מול המוסכמות החברתיות שבחורץ. ובתור רומן גרפי של אשה דיכאנית, כמויות ההומור שיש ב"הי, מישוהו שומע אותי" עשויות להפתיע. גם כשהיא מספרת על הרגעים הכי קשים, או מתארת רגעים נטולי תקווה ואופק, מצלי' חה עריף לשלב בדיחות קטנות, טקסטואליות או ויוואליות, שהופכות את הקריאה לקלילה יותר, מהנה יותר, גם אם לא פחות מורכבת.

גם אם היא עושה את זה כבר שנים ארוכות, עריף עדיין מופת' עת לגלות שאנשים צוחקים מה' קומיקס שלה: "בכל פעם שאני מקבלת בפייסבוק את האימוגי הצוחק, אני אומרת, לא יכול להיות שמפנים את זה אלי. אם תשאלו נגיד את בני הקבוצה שלי בקיבוץ, אני העצית, הכבדה, הדיכאנית לפעמים, זאת שמדב' רת לאט. אני מצחיקה? זה מעולם לא היה טייטל שהסתובבתי אתו. ועדיין אם מבקשים ממני איוה, ואומרים לי 'תעשי את זה קליל, תעשי את זה מצחיק כמו שאת יודעת', זה אחד הדברים שהכי מלחיצים אותי. אם היו אומרים לי תעשי איורים טובים, או קור' מיקס אינטליגנטי, אני עומדת מאחורי זה. אני יודעת לעשות את זה. אבל מצחיק? כתבתי את הספר כפי שאני מסתכלת על הדברים. אני לא מתכחשת לכך שזה מצחיק, אבל זה לא משהו שכיוונתי אליו. ככה יצא".

"בשביל לקבל עזרה, את צריכה לבקש אותה, ובשביל לבקש את צריכה להגיד 'אני חולה'. אין לי ספק שההחלטה לדבר על זה תרמה להחלמה שלי"

והשילוב של היצירה והתגובות שקיבלה היה מתגמל במיוחד. "בבלוג ובקומיקסים שפירסמתי היה פן תרפויטי, ברור", היא אומרת. "אפשר לשאול אם אלמנט תרפויטי זה בילט'אין בכל מעשה אמנות, אבל לי בכל אופן היה ברור מאוד שזה חלק מן העניין. אני חושבת שזה בעיקר לימד אותי לדבר על הדברים, לחשוף אותם לאור השמש. הבנתי שזה מה שטוב לי". החשיפה האינטימית לא היתה לה קשה. להיפך. מבחינתה לשמור סוד זה מאמץ גדול בהרבה, היא מבהירה. אמנם היא גדלה בסביבה שקידשה חזות של נורמליות והס' תרת חולשות, אבל היא תמיד רצתה שישמעו אותה. גם כשציירה את חייה ב"הי, מישוהו שומע אותי", וגם כשבשנה שעברה, בעיצומה של העבודה על הספר, התגלה לה גוש בשד.

"זו היתה שנה של טיפולים מסיביים, כימותרפיה, הקרנות וגם ניתוח קטן. וההתמודדות היחסית קלה שלי אתו היתה בין היתר בגלל שהחלטתי לא להסתיר דבר. היה ברור לי, וגם לינון, שזה לא סוד. שזה מדובה שאני לא חובשת פאה אלא מסתובבת עם קרחת אונקולוגית, כי זה מה שיש עכשיו וכי אין לי במה להתבייש ואין לי מה להסתיר. והיה ברור שאני שמחה לקבל עזרה. אני שייכת לקהילה אנתרופוסופית בטבעון, שלוש פעמים בשבוע נחתו אצלנו סירים, וזה היה מדהים. אבל בש' ביל לקבל עזרה, את צריכה להיות נכונה לבקש אותה, ובשביל לבקש את צריכה להיות נכונה לדבר על זה ולהגיד 'אני חולה'. אין לי ספק שההחלטה לדבר על זה, ולא

מוזיאון תל אביב לאמנות
לפרטים נוספים:
www.tamuseum.org.il 03-6077070

תערוכה חדשה עשור לפרס ע"ש חיים שיף לאמנות פיגורטיבית ריאליסטית

בתערוכה מקיפה זו, מוצגים מבעיו השונים, המגוונים ולעתים המפתיעים של הציור הריאליסטי הישראלי העכשווי באמצעות מקבץ אמנים שמגיעים מעולמות תוכן שונים, ויוצרים יחד תמונת מצב מקומית ועדכנית של שפה ציורית זו.

מפגשים עם אוצר התערוכה, ד"ר דורון לוריא והאמנים בתערוכה

19:00, 11.4 מפגש עם מאיה זר
20:00, 18.4 מפגש עם פאטמה שנאן
20:00, 23.4 מפגש עם סיגל צברי

מאיה זר, לימונים, 2010